

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปี 2540 ประเทศไทยเริ่มประสบปัญหาวิกฤตการณ์เศรษฐกิจ อันมีจุดเริ่มต้นจากการถูกโจมตีค่าเงินบาทเพราะพื้นฐานเศรษฐกิจไทยเริ่มไม่แข็งแกร่งจากทั้งภาคการส่งออกและภาคสถาบันการเงินที่อ่อนแอ จึงทำให้ธนาคารแห่งประเทศไทย และกระทรวงการคลังภายใต้รัฐบาลของพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ใช้มาตรการแก้ไขขั้นเด็ดขาดด้วยการลดค่าเงินบาทเพื่อกระตุ้นการส่งออก และสั่งปิดสถาบันการเงินไปถึง 56 แห่งเพื่อป้องกันไม่ให้ความเสียหายลุกลามมากขึ้น มาตรการดังกล่าวทำให้นักลงทุนต่างประเทศขาดความเชื่อมั่น และถอนเงินลงทุนกลับประเทศ การถอนเงินกลับออกไปของนักลงทุนต่างประเทศได้ทำให้สถานการณ์เศรษฐกิจไทยเลวร้ายยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะตลอด 10 ปีที่เศรษฐกิจไทยเติบโตมานั้นอยู่บนพื้นฐานของการพึ่งพเงินลงทุนต่างประเทศทั้งสิ้น การไหลออกของเงินทุนต่างประเทศครั้งนี้ได้ส่งผลกระทบต่อเมืองเป็นลูกโซ่ไปยังธุรกิจจำนวนมาก ต้องประสบปัญหาขาดเงินทุนหมุนเวียนและต้องปิดตัวเองลง และทำให้คนไทยต้องตกงานจำนวนมาก

วิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้นนี้รัฐบาลได้พยายามหาทางแก้ไขด้วยการขอความช่วยเหลือไปยังกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักลงทุนต่างประเทศ และยุติการไหลออกของเงินตราต่างประเทศ แต่การเข้ามาของ IMF ไม่ได้ทำให้สถานการณ์เศรษฐกิจไทยดีขึ้น เพราะเงินทุนยังคงไหลออกอย่างต่อเนื่อง สถาบันการเงินยังคงอ่อนแอและไม่ปล่อยสินเชื่อให้กับลูกค้า จึงทำให้ธุรกิจประสบปัญหาขาดเงินทุนหมุนเวียน ผลที่ตามมาคือ คนตกงานยังคงเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจากธุรกิจที่ปิดกิจการเพิ่มขึ้นถึงกว่า 10,000 ราย และทำให้สถาบันการเงินประสบปัญหาหนี้เสียหนักยิ่งขึ้น แต่กระนั้นก็ตาม รัฐบาลยังคงเชื่อมั่นในวิธีการของ IMF และยังคงดำเนินนโยบายตามที่ได้ตกลงไว้ในหนังสือแสดงเจตจำนงที่ทำไว้กับ IMF

ในช่วงเวลาดังกล่าวนี้เอง สื่อมวลชนได้ให้ความสำคัญกับการรายงานข่าววิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และการแก้ปัญหาหนี้เสียของสถาบันการเงินอย่างต่อเนื่อง และท่ามกลางการรายงานข่าวของสื่อมวลชนที่มุ่งเน้นเรื่องปัญหาสถาบันการเงินนี้ หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวันได้ตีพิมพ์บทความ “เงาประวัติศาสตร์” ของ พันศักดิ์ วิญญรัตน์ อดีตประธานที่ปรึกษาบ้านพิษณุโลก สมัยนายกรัฐมนตรีชาติชาย ชุณหะวัณ ซึ่งในขณะนั้นดำรงตำแหน่งบรรณาธิการบริหาร

หนังสือพิมพ์เอเชียไทม์ และบรรณาธิการกลุ่มหนังสือพิมพ์ผู้จัดการ เนื้อหาตอนหนึ่งของคอลัมน์ “เงาประวัติศาสตร์” ที่ชื่อว่า “อย่าสิ้นหวัง 4” ที่ตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน ฉบับวันที่ 24 ตุลาคม 2540 ได้กล่าวไว้ว่า “SME เป็นทางรอดของเศรษฐกิจไทยอย่างแท้จริง โดยให้เหตุผลว่า SME (ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม) คืออนาคตอันมั่นคงของไทย ในสภาพของโลกปัจจุบันทางเดินนี้จะมี” โชคอัพ” ที่รองรับการขึ้นลงของสถานะเศรษฐกิจได้ดีกว่านโยบายที่ผ่านมา และจะเป็นคำตอบที่มั่นคงสำหรับชีวิตของคนที่ทำธุรกิจแบบพึ่งพาตลาดในประเทศทั้งหลายในอนาคต”

พันศักดิ์ วิญญรัตน์ ได้ถ่ายทอดแนวความคิดการใช้ SME เป็นเครื่องจักรสำคัญในการพลิกฟื้นเศรษฐกิจไทยผ่านคอลัมน์ “เงาประวัติศาสตร์” ของเขาในหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน และได้วางนโยบายให้หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวันมุ่งเน้นนำเสนอข่าวที่เกี่ยวกับ SME โดยเฉพาะ SME ที่ยังคงมีผลประกอบการที่ดี เพื่อให้แนวทางในการดำเนินธุรกิจแนวใหม่ที่สามารถอยู่รอดได้ท่ามกลางภาวะล่มสลายทางเศรษฐกิจ และเพื่อกระตุ้นเตือนให้คนไทยไม่สิ้นหวังกับวิกฤติที่เกิดขึ้น

ในช่วงเวลา 2540 จนถึง ต้นปี 2541 นั้น สื่อมวลชนยังให้ความสนใจกับ SME น้อยมาก ประเด็นที่น่าเสนอส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการปิดกิจการของธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก ส่วนประเด็นที่สื่อมวลชนยังคงมุ่งเน้นที่จะนำเสนอ คือ ข่าวเกี่ยวกับมาตรการของรัฐบาลในการแก้ปัญหาสถาบันการเงิน และหนี้เสีย จนกระทั่งก้าวเข้าสู่ช่วงครึ่งหลังของปี 2541 พันตำรวจโท ดร.ทักษิณ ชินวัตร ได้ก่อตั้งพรรคไทยรักไทยขึ้น และได้ชูประเด็นเรื่อง SME เป็นนโยบายหลักของพรรค และได้มีกิจกรรมที่เกี่ยวกับ SME มาตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2541 โดยการเดินทางไปเปิดที่ทำการพรรคในจังหวัดใหญ่ของแต่ละภาค พร้อมกับได้พาสื่อมวลชนไปเยี่ยมชมกิจการ SME นอกจากนี้ยังมีการจัดสัมมนาในประเด็นที่เกี่ยวกับ SME ขึ้นในช่วงเดือน พฤศจิกายน 2541

การเปิดตัวของพรรคไทยรักไทย ได้ก่อให้เกิดกระแสข่าวทางการเมืองเกี่ยวกับ SME ขึ้น โดยในช่วงเดือนกันยายน 2541 ได้มีการปรับเปลี่ยนคณะรัฐมนตรี และนายสุวัจน์ ลิปคพัลลภ ได้เข้ารับตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม พร้อมกับประกาศนโยบายหลักของกระทรวงอุตสาหกรรม คือ การส่งเสริมและสนับสนุน SME เช่นเดียวกับพรรคไทยรักไทย

ในขณะเดียวกัน นายกรัฐมนตรี นายชวน หลีกภัย ได้ประกาศนโยบายสนับสนุน SME เช่นกัน โดยประกาศอย่างชัดเจนในงานสัมมนาทางวิชาการนานาชาติ เรื่อง “ปัญหาและทิศทางของธุรกิจไทยในศตวรรษที่ 21” ที่จัดขึ้นที่ศูนย์สิริกิติ์ เมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2541 ซึ่งเป็นวันก่อนหน้า

ที่พรรคไทยรักไทยจะเปิดงานนิทรรศการ “SME หนึ่งทางรอดเศรษฐกิจไทย” และเปิดตัวพรรคอย่างเป็นทางการ ที่จัดขึ้นที่ศูนย์สิริกิติ์ในวันที่ 6-8 พฤศจิกายน

นายชวน ได้กล่าวไว้ว่า “ ในอนาคตการผลิตเชิงอุตสาหกรรม คือ แหล่งรายได้หลัก และการจ้างงานที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เนื่องจากประเทศไทยไม่สามารถที่จะลงทุนในธุรกิจขนาดใหญ่อย่างที่ผ่านมา เพราะไม่มีเงินทุนพอที่จะมาลงทุนในธุรกิจขนาดใหญ่ ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องให้การสนับสนุนให้ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมได้ขยายออกไปเพื่อให้เป็นธุรกิจที่เป็นไปได้ และสอดคล้องกับความเป็นจริงในสังคม และเชื่อได้ว่าธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจะเป็นแหล่งทำมาหากินของคนไทยส่วนใหญ่ในอนาคต”

นอกจากการประกาศนโยบายเพื่อสนับสนุน SME รัฐบาล และกระทรวงอุตสาหกรรม ยังได้ดำเนินการเพื่อผลักดันให้ SME เจริญเติบโตได้ ดังนี้

1. การร่างพระราชบัญญัติวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก
2. การจัดตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือด้านการเงินสำหรับ SME
3. เสนอให้มีการปรับปรุงหน่วยงานของรัฐบาลในการส่งเสริมและพัฒนา SME ให้เหมือนกับหน่วยงาน Small Business Administration: SBA) ของสหรัฐอเมริกา
4. การกู้เงินจากต่างประเทศเพื่อมาเป็นแหล่งเงินทุนให้กับ SME โดยผ่านช่องทางสถาบันการเงินของรัฐบาล เช่น ธนาคารกรุงไทย ธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้า บรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม เป็นต้น
5. ปรับโครงสร้างของสถาบันการเงินของรัฐบาลให้เอื้อต่อการปล่อยสินเชื่อให้กับ SME
6. เพิ่มบทบาทของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในการเป็นแหล่งทุนให้กับ SME

นอกจากนี้กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นกรมที่ดูแลรับผิดชอบ SME โดยตรง ได้พยายามเผยแพร่ข้อมูลความสำคัญของระบบเศรษฐกิจไทย ตั้งแต่การกำหนดค่านิยมของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ว่า หมายถึง ธุรกิจที่มีจำนวนพนักงานต่ำกว่า 200 คน มีสินทรัพย์ถาวรไม่เกิน 100 ล้านบาท ซึ่งถ้าหากนับตามค่านิยมนี้จะพบว่า มีจำนวนถึง ร้อยละ 98 ของโรงงานที่ขึ้นทะเบียนกับกรมโรงงานอุตสาหกรรม และเป็นแหล่งจ้างงานคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 50 ของการจ้างงานทั้งหมด ไม่เพียงเท่านั้น SME ยังเป็นแหล่งสำคัญที่จะเริ่มต้นธุรกิจและช่วยเพิ่มทักษะการบริหารของผู้ประกอบการหน้าใหม่ และยังเป็นแหล่งพัฒนาฝีมือแรงงานไทย เป็นแหล่งข้อมูลและเป็นแหล่งที่สร้างมูลค่าเพิ่มภายในประเทศจากทรัพยากรทางการเกษตร นอกจากนี้ยังเป็นแกนนำในการกระจายความแออัดของโรงงานอุตสาหกรรมไปสู่ภูมิภาค แตกต่างจาก

อุตสาหกรรมใหญ่ที่เคลื่อนย้ายได้ยาก การเพิ่มจำนวนของผู้ประกอบการ SME ทั่วประเทศ จะช่วยรองรับแรงงานที่ล้นจากภาคเกษตรในต่างจังหวัด เนื่องจากประชากรที่เพิ่มขึ้นและนโยบายของรัฐบาลที่ไม่ต้องการจะให้โรงงานอุตสาหกรรมกระจุกตัวอยู่ในส่วนกลาง แต่ต้องการให้มีการกระจายรายได้ไปสู่ชนบท

ดังนั้นทิศทางการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจไทยก็ขึ้นอยู่กับทิศทางการพัฒนาธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เป็นสำคัญ เพราะจะเป็นแหล่งสร้างรายได้ให้กับประชาชน และประเทศ จึงทำให้เชื่อว่าในอนาคต SME ย่อมจะเป็นกลไกสำคัญในการฟื้นตัวของเศรษฐกิจไทยด้วย

มนู เลียวไพโรจน์ อธิบดีกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม (2542) กล่าวว่า จุดเด่นของ SME คือ การเข้าสู่ธุรกิจได้ง่าย เพราะใช้เงินลงทุนและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ไม่สูงมากนัก หากเกิดผิดพลาดในการดำเนินการกิจการก็ไม่เสียหายมากเกินไป และมีโอกาสฟื้นตัวได้ง่ายกว่ากิจการขนาดใหญ่ รวมถึงมีความคล่องตัวในการบริหารจัดการ ผู้ประกอบการสามารถควบคุมดูแลกิจการได้ทั่วถึง

จากการเปิดตัวพรรคไทยรักไทย และการดำเนินนโยบายสนับสนุน SME ของรัฐบาล ทำให้หลายฝ่ายเริ่มตระหนักถึงความสำคัญของ SME มากขึ้น สถาบันการเงิน อย่างเช่น ธนาคารพาณิชย์เริ่มหันมาสนับสนุนสินเชื่อแก่ SME มากขึ้น รวมถึงธุรกิจต่างๆ ที่ได้มีปรับปรุงผลิตภัณฑ์เพื่อเจาะตลาดใหม่ในกลุ่ม SME หรือ นักวิชาการต่างๆ เริ่มหันมาให้ความสนใจกับการพัฒนาและปรับปรุง SME โดยเชื่อว่า SME จะเป็นเครื่องจักรสำคัญในการผลักดันให้เศรษฐกิจไทยเติบโตแทนที่ธุรกิจขนาดใหญ่ที่ล่มสลายลงตามภาวะเศรษฐกิจ

นโยบายและกิจกรรมของรัฐบาล พรรคการเมือง นักวิชาการ และธุรกิจเอกชนดังกล่าวข้างต้น ได้ผลักดันให้ระบบเศรษฐกิจและสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ โดยเป็นการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจไทยจากเดิมที่ให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ไปสู่โครงสร้างที่ให้ความสำคัญกับ SME ในการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศและขับเคลื่อนให้เศรษฐกิจเติบโตในอนาคตอย่างยั่งยืน ซึ่งความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้ได้รับการเผยแพร่ข่าวสารเพื่อบอกกล่าวให้ผู้ที่อยู่ในภาคธุรกิจขนาดกลาง และเล็กที่กำลังประสบปัญหา รวมไปถึงผู้ที่ตกงานและต้องการเริ่มต้นชีวิตใหม่กับการเป็นเจ้าของกิจการขนาดกลางและเล็กได้มีความหวัง และรับรู้โอกาสที่เกิดขึ้นจากนโยบายสนับสนุนดังกล่าวจากรัฐบาล รวมทั้งประชาชนทั่วไปได้รับทราบและเข้าใจสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และผู้ที่มีบทบาทในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร SME ออกไปยัง

ประชาชนผู้อ่าน คือ สื่อมวลชน

ผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญของสื่อมวลชนในฐานะการเป็นผู้เผยแพร่ข้อเท็จจริง และสถานการณ์ เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับประชาชนเพื่อนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ และสามารถนำไปใช้ในการปรับตัวให้เข้ากับโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคมใหม่ที่กำลังจะเกิดขึ้น ภายหลังจากการฟื้นตัวของเศรษฐกิจไทย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกทำการศึกษาเนื้อหาของข่าวที่น่าเสนอทางสื่อหนังสือพิมพ์เท่านั้น เพราะเป็นสื่อมวลชนประเภทหนึ่งที่มีลักษณะเฉพาะเหมาะสมในการให้เผยแพร่ข่าวสาร ความรู้ และให้การศึกษามากกว่าสื่อประเภทอื่นๆ (ชวรัตน์ เชิดชัย, 2527) ดังนี้

1. ความสมบูรณ์ของเนื้อหา (Completeness) เนื่องจากความรวดเร็วในการเสนอข่าวสารต่างๆ ทางหนังสือพิมพ์นั้นจะช้ากว่าวิทยุและโทรทัศน์ กล่าวคือ ความรวดเร็วในการเสนอข่าวสารนั้นจะมีส่วนผูกพันกับความสมบูรณ์ของเนื้อหา ดังนั้น หนังสือพิมพ์ซึ่งเป็นสื่อที่ช้ากว่าวิทยุและโทรทัศน์ จึงสามารถให้เนื้อหาที่ลึกซึ้งสมบูรณ์ได้มากกว่า

2. ความกว้างขวางของเนื้อหา (Breadth) หนังสือพิมพ์นั้นได้แบ่งเนื้อหาออกเป็นประเภทต่างๆ ตามความสนใจของผู้อ่าน จึงสามารถเสนอเนื้อหาได้กว้างขวางหลากหลายสามารถเข้าถึงผู้รับสารได้ทุกระดับ ไม่ว่าผู้อ่านจะมีอายุ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ แตกต่างกันอย่างไก็ตาม

3. ความน่าเชื่อถือ (Believability) คนเรามักจะเชื่อในข่าวสารที่ได้อ่าน หรือ ได้เห็นมากกว่า ได้ฟังดังคำกล่าวที่ว่า “สืบทปากว่าไม่เท่าตาเห็น” ซึ่งถึงแม้การเสนอข่าวสารทางโทรทัศน์จะทำให้ผู้ชมได้เห็นทั้งภาพ และได้ยินทั้งเสียง แต่ภาพทางโทรทัศน์นั้นจะผ่านสายตาผู้ชมไปอย่างรวดเร็ว

4. การใช้อ้างอิง (Referability) ข่าวสารที่ปรากฏทางหน้าหนังสือพิมพ์จะมีข้อมูลรายละเอียดต่างๆ มากกว่าสื่ออื่น ๆ และสามารถนำมาอ้างอิงได้ตลอดเวลา

5. การเสนอซ้ำ (Repetition) หนังสือพิมพ์จะมีการติดตามข่าวและเสนอรายละเอียดเพิ่มเติมอยู่เสมอหลังจากที่ได้มีการเสนอข่าวครั้งแรก ในขณะที่วิทยุและโทรทัศน์นั้นจะมีข้อจำกัดในเรื่องต่างๆ เช่น ปริมาณและเวลาในการเสนอ

6. ความถาวร (Permanence) ข่าวสารที่เสนอทางหนังสือพิมพ์นั้น เมื่อเวลาผ่านไปผู้อ่านสามารถกลับมาอ่านได้อีก แต่ข่าวที่เสนอทางวิทยุและโทรทัศน์นั้น เมื่อเสนอรายการผ่านไปแล้ว ผู้ฟังและผู้ชมไม่สามารถย้อนกลับมาดูได้อีก ถ้าไม่มีการบันทึกเทปไว้

นอกจากนี้ Chaffee, Ward, & Tipton (1970) (อ้างอิงใน Kriz M. Wilson, 1995) กล่าวว่า สื่อสิ่งพิมพ์ที่มีเนื้อหาเจาะลึก ชับซ้อน และมีกระบวนการเป็นขั้นตอน มีประสิทธิภาพในการให้ความรู้พื้นฐานมากที่สุด

ในปัจจุบันหนังสือพิมพ์ได้เริ่มตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว และได้มีการปรับเปลี่ยนการรายงานข้อมูล ข่าวสาร โดยหันมาให้ความสำคัญกับการรายงานข่าวเรื่อง SME มากขึ้น จากเดิมที่เน้นหนักกับเรื่องสถานการณ์และการแก้ไขปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจและสถาบันการเงิน และทำให้เรื่อง SME กลายเป็นหัวข้อที่กำลังพูดถึงกันอย่างกว้างขวางในขณะนี้

ดังนั้นจึงเป็นที่น่าศึกษาว่า หนังสือพิมพ์ต่างประเภทกัน ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ธุรกิจ หนังสือพิมพ์คุณภาพ หรือหนังสือพิมพ์ประชานิยม จะมีการนำเสนอเนื้อหาด้าน SME ต่างกันหรือไม่ และมีปัจจัยใดที่ส่งผลต่อการพิจารณาให้ความสำคัญกับการนำเสนอเนื้อหา เกณฑ์ในการคัดเลือกข่าวสาร การกำหนดรูปแบบในการนำเสนอเนื้อหาเรื่อง SME โดยการวิเคราะห์เนื้อหาในหนังสือพิมพ์ และสัมภาษณ์บุคคลในองค์กรหนังสือพิมพ์ที่มีส่วนสำคัญในการตัดสินใจนำเสนอเนื้อหา SME ซึ่งได้แก่ บรรณาธิการข่าวเศรษฐกิจ หรือหัวหน้าข่าวเศรษฐกิจ ถึงหลักเกณฑ์ในการนำเสนอเนื้อหา ปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการเลือกสรร การกำหนดเนื้อหา รูปแบบในการนำเสนอ ตลอดจนกระบวนการทำงาน อันจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเผยแพร่ข่าวสาร และแนวทางของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวเรื่อง SME ผู้ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

คำถามนำการวิจัย

1. หนังสือพิมพ์ต่างประเภทกันมีความถี่ในการนำเสนอ รูปแบบที่นำเสนอ ตำแหน่งหน้าที่นำเสนอ และแหล่งข่าวของเนื้อหาที่นำเสนอ เรื่อง SME ต่างกัน
2. หนังสือพิมพ์ต่างประเภทกันมีการนำเสนอประเด็นเนื้อหา SME ต่างกัน
3. ปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อกระบวนการคัดเลือก การกำหนดประเด็นเนื้อหา รูปแบบที่นำเสนอ ตำแหน่งหน้าที่นำเสนอ แหล่งข่าวของเนื้อหาที่นำเสนอ เรื่อง SME

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ในการนำเสนอเรื่อง SME ในด้านความถี่ รูปแบบที่นำเสนอ ตำแหน่งหน้าที่นำเสนอ และแหล่งข่าวของเนื้อหาที่นำเสนอ
2. เพื่อศึกษาประเด็นเนื้อหา SME ของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย และภาษาอังกฤษ
3. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการคัดเลือก การกำหนดประเด็นเนื้อหา รูปแบบที่นำเสนอ ตำแหน่งหน้าที่นำเสนอ และแหล่งข่าวของเนื้อหาที่นำเสนอ เรื่อง SME และเพื่อทราบ

ความคิดเห็นของหน่วยงานที่รับผิดชอบ SME ในฐานะแหล่งข่าว ต่อการนำเสนอเนื้อหา SME ในหนังสือพิมพ์

สมมติฐานการวิจัย

1. หนังสือพิมพ์แต่ละประเภทมีการนำเสนอเนื้อหา SME ในแง่ความถี่ รูปแบบที่นำเสนอ ตำแหน่งหน้าที่นำเสนอ และแหล่งข่าวของเนื้อหาที่นำเสนอ แตกต่างกัน
2. หนังสือพิมพ์แต่ละประเภทมีการนำเสนอเนื้อหา SME ในแง่ประเด็นเนื้อหา แตกต่างกัน
3. ปัจจัยภายในองค์กรเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้กระบวนการคัดเลือก การกำหนดประเด็นเนื้อหา รูปแบบที่นำเสนอ ตำแหน่งหน้าที่นำเสนอ และแหล่งข่าวของเนื้อหาที่นำเสนอเรื่อง SME ของหนังสือพิมพ์แต่ละประเภทแตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งวิเคราะห์การนำเสนอเนื้อหาเรื่อง SME ที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์รายวันต่างประเภทกัน และเลือกเฉพาะหนังสือพิมพ์กรอบเช้าเท่านั้นกรอบบ่ายจะไม่นำมาศึกษา ทั้งนี้จะศึกษาหนังสือพิมพ์ 4 ฉบับที่เป็นตัวแทนของหนังสือพิมพ์แต่ละประเภท และเป็นหนังสือพิมพ์ที่มียอดจำหน่ายสูงที่สุดในแต่ละประเภท ได้แก่

- 1.1 หนังสือพิมพ์รายวันประเภทปริมาณ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ
- 1.2 หนังสือพิมพ์รายวันประเภทคุณภาพ ได้แก่ หนังสือพิมพ์มติชน
- 1.3 หนังสือพิมพ์รายวันภาษาอังกฤษ ได้แก่ หนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์
- 1.4 หนังสือพิมพ์รายวันทางธุรกิจ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน

โดยจะทำการศึกษาในช่วงระยะเวลา 1 ปีตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2541- 30 มิถุนายน 2542 ซึ่งเป็นช่วงที่รัฐบาลนายชวน หลีกภัย และพรรคไทยรักไทย เริ่มมีนโยบายและกิจกรรมเกี่ยวกับเรื่อง SME และจะศึกษาเฉพาะข่าว บทรายงาน บทบรรณาธิการ บทความ และคอลัมน์ประจำ

2. สัมภาษณ์บรรณาธิการข่าวเศรษฐกิจ หรือหัวหน้าข่าว ของหนังสือพิมพ์ที่เลือกศึกษาฉบับละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 4 คน

3. สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่ดูแลและรับผิดชอบธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยตรง เพื่อเป็นข้อมูลเพิ่มเติม

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

1. SME (Small and Medium Enterprises) หมายถึง ธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก ในที่นี้จะใช้ตามคำนิยามของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม คือ อุตสาหกรรมที่มีจำนวนคนงานไม่เกิน 200 คน และมีสินทรัพย์ถาวรไม่เกิน 100 ล้านบาท
2. ประเด็นเนื้อหาเกี่ยวกับ SME หมายถึงประเด็นดังต่อไปนี้
  - ข้อมูลทั่วไป SME หมายถึง คำนิยาม และความหมายของคำว่า SME บทบาทหน้าที่ในระบบเศรษฐกิจ รวมถึงปัญหาและอุปสรรคข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ SME ในการดำเนินธุรกิจ
  - การนำเสนอข่าว SME ในมุมมองทางเศรษฐกิจ หมายถึงเนื้อหา SME ที่เกี่ยวข้องกับ ผู้ประกอบการ SME ได้แก่ ผู้ประกอบการที่เป็น SME อยู่แล้ว และกำลังจะเริ่มต้นการเป็น SME รวมถึงนโยบายการส่งเสริม และพัฒนา SME จากภาครัฐ หรือ เอกชน และ การทำธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับ SME เช่น ธนาคารพาณิชย์ปล่อยสินเชื่อให้กับ SME
  - การนำเสนอข่าว SME ในมุมมองทางการเมือง และสังคม หมายถึง ความเคลื่อนไหวทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับ SME ของพรรคการเมือง หรือ รัฐบาลเช่น การเปิดตัวพรรคการเมืองโดยชูประเด็น SME เป็นนโยบายของพรรค หรือ การแข่งขันกันนำเสนอประเด็น SME ของรัฐบาลกับพรรคการเมืองอื่นๆ
  - การนำเสนอข่าว SME ในประเด็นอื่นๆ หมายถึง ประเด็นอื่นนอกเหนือจากประเด็นเศรษฐกิจ ประเด็นการเมือง หรือ ประเด็นที่ไม่สามารถแยกได้ว่าเป็นประเด็นเศรษฐกิจ หรือ การเมือง เช่น ความเคลื่อนไหวในทางการเมืองของ รัฐบาล หรือพรรคการเมืองที่ส่งผลต่อภาคเศรษฐกิจ เช่น การแข่งขันเงินงบประมาณของแต่ละพรรคการเมือง รวมถึง ประเด็นซุบซิบ หมายถึง ความเคลื่อนไหวของบุคคลต่างๆ ที่มีชื่อเสียงในแง่มุมอื่นนอกเหนือจากประเด็นเศรษฐกิจ และการเมือง
3. หนังสือพิมพ์รายวัน หมายถึง หนังสือพิมพ์ที่ออกจำหน่ายสม่ำเสมอเป็นประจำทุกวัน เนื้อหาส่วนใหญ่เสนอข่าวสาร ข้อเท็จจริงและเหตุการณ์ปัจจุบัน ไม่เย็บเล่มและไม่มีปก ในที่นี้แบ่งเป็น
  - หนังสือพิมพ์รายวันทางธุรกิจ หมายถึงหนังสือพิมพ์ที่เน้นการเสนอเนื้อหาทางธุรกิจ การค้า และเศรษฐกิจเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่

หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน

- หนังสือพิมพ์รายวันประเภทคุณภาพ หมายถึงหนังสือพิมพ์ที่มุ่งเน้นนำเสนอข่าวสารหนัก(Hard News) ผู้อ่านมักจะเป็นปัญญาชน กลุ่มที่มีการศึกษาค่อนข้างสูง ได้แก่ หนังสือพิมพ์มติชน
- หนังสือพิมพ์รายวันประเภทประชานิยม หมายถึง หนังสือพิมพ์ที่เน้นการนำเสนอข่าวเบา (Soft News) ข่าวประเภทเร้าอารมณ์ ตื่นเต้น เร้าความสนใจของมนุษย์ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ
- หนังสือพิมพ์รายวันภาษาอังกฤษ หมายถึง หนังสือพิมพ์ที่นำเสนอข่าวสารทั่วไป (General News) เป็นภาษาอังกฤษ ได้แก่ หนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์

4. ความถี่ของการนำเสนอเนื้อหา หมายถึง การปรากฏของเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับ SME ที่นำเสนอในหนังสือพิมพ์ มีหน่วยการวัดเป็นจำนวนชิ้นตามจำนวนที่ปรากฏ ในกรณีที่เป็นบทความเรื่องเดียวกันที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์มากกว่า 1 วัน จะคิดจำนวนความถี่ตามจำนวนวันที่เสนอ

5. รูปแบบ หมายถึง ลักษณะการนำเสนอเนื้อหา SME จำแนกเป็นรูปแบบต่างๆ ดังนี้ ข่าว บทบรรณาธิการ คอลัมน์ประจำ และบทความในหนังสือพิมพ์ เช่น บทความทางวิชาการ บทความวิเคราะห์เหตุการณ์ บทความวิจารณ์ สารคดี และอื่นๆ เช่น จดหมายร้องทุกข์ และเนื้อหาบรรยายใต้ภาพข่าว

6. ตำแหน่งหน้าที่นำเสนอ หมายถึงการจัดวางเนื้อหา SME ในหน้าต่างๆ ของหนังสือพิมพ์ แบ่งเป็น

- หน้าหนึ่ง
- หน้าใน ได้แก่ หน้าเศรษฐกิจ หน้าอื่นๆ ได้แก่ หน้าการเมือง หน้าภูมิภาค และ หน้าข่าวต่อ
- หน้าบทความ เป็นหน้าที่ตีพิมพ์บทความ คอลัมน์จากนักเขียนภายในกองบรรณาธิการ หรือนักเขียนภายนอก รวมถึง บทบรรณาธิการ และในหนังสือพิมพ์บางฉบับจะตีพิมพ์เรื่องราวจดหมายจากผู้อ่าน

7. แหล่งข่าว หมายถึง การอ้างอิงแหล่งข่าวสารที่ให้เนื้อหา SME โดยจำแนกเป็น

- แหล่งข่าวประจำ ได้แก่ แหล่งข้อมูลที่หนังสือพิมพ์ติดต่อเป็นประจำเมื่อเกิดประเด็นเรื่อง SME เช่น หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง รัฐวิสาหกิจ นักวิชาการ นักการเมือง
- แหล่งข่าวพิเศษ ได้แก่ แหล่งข่าวสารที่ไม่ได้มีการกำหนดไว้ล่วงหน้า เช่น

ผู้ประกอบการ นักธุรกิจ การประชุมหรืองานสัมมนา แหล่งข่าวที่โทรมาให้ข่าวหรือ แหล่งข่าวที่รู้จักกัน

- แหล่งข่าวจากสิ่งตีพิมพ์ ได้แก่ ทีวี วิทยุ แผ่นประกาศแถลงการณ์ หรือ เป็นนิตยสาร ตลอดจนข่าวแจก จากหน่วยงานประชาสัมพันธ์ของรัฐหรือเอกชน ที่ต้องการเผยแพร่ผลงานของตนสู่สาธารณชน และอินเทอร์เน็ต
  - แหล่งข่าวจากสำนักข่าวต่างๆ ในประเทศ และต่างประเทศ เช่น เอพี รอยเตอร์
  - ไม่ระบุแหล่งข่าว หมายถึง ประเด็นเนื้อหา SME ที่นำเสนอในหนังสือพิมพ์ นั้นเป็นความคิดเห็นของผู้เขียนเองจึงไม่ปรากฏแหล่งที่มาของเนื้อหา
8. กระบวนการคัดเลือกและนำเสนอ หมายถึง วิธีการและขั้นตอนในการคัดเลือก การลำดับความสำคัญของเนื้อหา SME ที่จะลงตีพิมพ์ ทั้งในเรื่องของ ประเด็นเนื้อหา รูปแบบ การกำหนดตำแหน่งหน้าของหนังสือพิมพ์
9. ปัจจัยในการคัดเลือกและนำเสนอในที่นี้แบ่งเป็น
- 9.1 ปัจจัยภายในองค์กร ได้แก่ ประเภทของหนังสือพิมพ์ นโยบาย บรรณาธิการ หรือ หัวหน้าข่าว
  - 9.2 ปัจจัยภายนอก ได้แก่ แหล่งข่าว สถานการณ์เศรษฐกิจ หนังสือพิมพ์คู่แข่ง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงการนำเสนอเนื้อหา SME ของหนังสือพิมพ์
2. ทำให้ทราบถึงปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการนำเสนอเนื้อหา SME ของหนังสือพิมพ์
3. ผลการศึกษาสามารถนำมาเป็นข้อมูลประกอบการวางแผนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ SME เพื่อเผยแพร่ข่าวสารผ่านสื่อต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ